

4.ALAK SURESİ

Sureyi tanıyalım

Adı: Alak suresi	
Nüzul sırası: 1	**Ayet sayısı:** 19
Mekkî – Medenî: Mekkî	**Mushaftaki sırası:** 96
Temel kavramlar: Kıraat, alak, kalem, istiğna, tuğyan, hüdâ, salat, takva, nadiye, zebaniye, kizb, hata, secde	

مَكِّيَّةٌ سُورَةُ الْعَلَقِ اٰيَاتُهَا ١٩

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

اِقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذ۪ي خَلَقَۚ ﴿١﴾ خَلَقَ الْاِنْسَانَ
مِنْ عَلَقٍۚ ﴿٢﴾ اِقْرَأْ وَرَبُّكَ الْاَكْرَمُۙ ﴿٣﴾ اَلَّذ۪ي عَلَّمَ
بِالْقَلَمِۙ ﴿٤﴾ عَلَّمَ الْاِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْۜ ﴿٥﴾ كَلَّٓا اِنَّ
الْاِنْسَانَ لَيَطْغٰىۙ ﴿٦﴾ اَنْ رَاٰهُ اسْتَغْنٰىۜ ﴿٧﴾ اِنَّ اِلٰى رَبِّكَ
الرُّجْعٰىۜ ﴿٨﴾ اَرَاَيْتَ الَّذ۪ي يَنْهٰىۙ ﴿٩﴾ عَبْدًا اِذَا صَلّٰىۜ
﴿١٠﴾ اَرَاَيْتَ اِنْ كَانَ عَلَى الْهُدٰىۙ ﴿١١﴾ اَوْ اَمَرَ بِالتَّقْوٰىۜ
﴿١٢﴾ اَرَاَيْتَ اِنْ كَذَّبَ وَتَوَلّٰىۜ ﴿١٣﴾ اَلَمْ يَعْلَمْ بِاَنَّ اللّٰهَ
يَرٰىۜ ﴿١٤﴾ كَلَّا لَئِنْ لَمْ يَنْتَهِ لَنَسْفَعًا بِالنَّاصِيَةِۙ ﴿١٥﴾
نَاصِيَةٍ كَاذِبَةٍ خَاطِئَةٍۚ ﴿١٦﴾ فَلْيَدْعُ نَادِيَهُۙ ﴿١٧﴾ سَنَدْعُ
الزَّبَانِيَةَۙ ﴿١٨﴾ كَلَّاۜ لَا تُطِعْهُ وَاسْجُدْ وَاقْتَرِبْ ﴿١٩﴾

OKUMA PARÇASI

Alak Suresinin İlk Beş Ayetinin İnişi

Bu ayetler, senelerdir ilahi kudret tarafından hususi terbiyeye tâbi tutulup peygamberliğe hazırlanan Resulullah'a (s.a.v.) Hira Dağı'nda ilk vahyedilen ayetlerdir. Bu hadisenin nasıl gerçekleştiğini Hz. Aişe (r.a.) sormuş ve Nebiyy-i Ekrem (s.a.v.) de anlatmıştı. Efendimiz'in (s.a.v.) anlattıklarını Aişe (r.a.) şöyle naklediyor:

"Resulullah'a (s.a.v.) ilk vahyin başlaması sâdık rüyalar ile olmuştu. Onun gördüğü her rüya sabahın aydınlığı gibi açık ve net olarak aynen tahakkuk ederdi. Bu durum altı ay kadar devam etti. Sonra ona yalnızlık hâli sevdirildi. Bu hâl sebebiyle Hira Dağı'ndaki mağarada halvete çekilmeye başladı. Birkaç gün bazen de günlerce orada kalıyor ve tefekkür ediyordu. Zaman zaman ev halkının yanına gidiyor ve azığını alıp tekrar o mağaraya dönüyordu. Bu durum Hıra'da kendisine ilahi vahiy gelinceye kadar bu şekilde devam etti. Yine bir gün Hira'da bulunuyordu ki ansızın vahiy meleği Cebrâil (a.s.) geldi ve "Oku!" dedi. O: "Ben okuma bilmiyorum" diye karşılık verdi.

Efendimiz (s.a.v.) olayın bundan sonraki seyrini şöyle anlatır:

"Melek beni yakalayıp takatim kesilinceye kadar sıktı ve sonra bırakıp tekrar 'Oku!' dedi. Ben de ona 'Ben okuma bilmiyorum.' dedim. Bunun üzerine beni aynı şekilde tutup takatim kesilinceye kadar sıktı ve arkasından serbest bırakıp tekrar 'Oku!' dedi. Ben yine ona 'Ben okuma bilmem.' diye cevap verdim. Bu cevap üzerine beni üçüncü kez tuttu ve takatim kesilinceye kadar sıkıp bıraktıktan sonra kendisi okumaya başladı. Alak suresinin ilk beş ayetini okudu."

Bu olaydan hemen sonra Nebiyy-i Ekrem Efendimiz'in (s.a.v.) kalbi korkudan titrer bir hâlde eşi Hz. Hatice'nin (r.a.) yanına döndü ve "Beni örtün, beni örtün!" buyurdu. Korku hâli dininceye kadar bu hâlde kaldı. Sonra başından geçenleri eşine bir bir anlatarak "Kendimden korktum." diye ilave etti. Bunun üzerine asil bir hanımefendi olan Hz. Hatice (r.a.) kainatın efendisine şunları söyledi:

"Hayır, asla öyle düşünme! Cenâb-ı Hakk'a yemin ederim ki Allah hiçbir zaman seni üzüp mahcup etmez. Zira sen akrabanı görüp gözetirsin, işini görmekten aciz olanların yükünü kaldırırsın, yokluk içinde kıvranan fakirlere iyilik eder, onlara son derece faydalı olursun. Misafiri ağırlar ve Hak yolunda ortaya çıkan mühim hadise ve musibetlerde insanlara yardım edersin."

Bu sözlerden sonra Hz. Hatice (r.a.) Resul-i Ekrem'i (s.a.v.) amcazadesi Varaka b. Nevfel'e götürdü. Cahiliyye Dönemi'nde hıristiyanlığı kabul eden Varaka İbranice yazı bilir ve İncil'den zaman zaman bazı şeyler yazardı. İleri yaşlarında gözleri görmez olmuştu.

Hz. Hatice (r.a.) Varaka'ya:

"Amcazadem, dinle de bak yeğenin neler söylüyor." dedi. Varaka:

"Hayrola yeğenim ne oldu, söyle bakalım." diye sorunca Resulullah (s.a.v.) gördüğü şeyleri bir bir kendisine anlattı. Bunun üzerine Varaka dedi ki:

"Bu gördüğün, Allah Teâlâ'nın Musa'ya (a.s.) gönderdiği Nâmûs diye adlandırılan Cebrâil'dir (a.s.). Âh! Keşke senin davet günlerinde genç olaydım. Kavmin seni yurdundan çıkaracakları zaman keşke hayatta olsaydım!" Bu sözler üzerine Allah Resulu (s.a.v.):

"Onlar beni çıkaracaklar mı ki?" diye sordu. O da:

"Evet, zira senin gibi bir şey getirmiş yani vahiy tebliğ etmiş bir kimse yoktur ki düşmanlığa uğramasın. Şayet senin davet günlerine yetişirsem sana var gücümle yardım ederim." cevabını verdi. Ondan sonra çok geçmedi, Varaka vefat etti.

(Buhârî, Bed'ül-vahy 3; Müslim, İman 252)

Rahmân, Rahîm Allah'ın ismiyle…

1. Yaratan Rabbinin adıyla oku!

NOT EDELİM

Cenâb-ı Hakk'ın "Oku!" emrinin kapsamı son derece geniştir:

"Oku! Allah adıyla oku! Yaratan Rabbinin adıyla oku! İnsanı bir damlacık sudan, rahme tutunan yapışkan bir maddeden yaratan, fakat ona her şeyi okumak, aydınlatmak, anlamak ve anladığını yaşayıp yaşatmak imkânını veren yüce Rabbin adıyla oku! İnsana okumak nimetini ihsân ile en büyük lutfu gösteren Allah'ın adıyla oku! Allah'ın adıyla okunabilecek her şeyi oku! Allah'ın kitâbını oku! Allah'ın ayetlerini oku! Kainat kitâbını oku! Doğru yolu bulmak ve sapıklıktan uzaklaşmak için oku! İmanını kemâle erdirmek için oku! Öğrenmek için oku! Rabbine yaklaşmak için oku! Sebeplere bakarak o sebepleri yaratanı oku! Esere bakarak ilahi müessiri oku! Sanata bakarak gerçek sanatkârı oku! Kudret kaleminin bu âleme çizdiği her satırı oku! İnsana bilmediğini öğreten Allah'ın adıyla oku!"

ÖĞRENELİM

"Yaratan Rabbinin ismiyle oku!" buyrulmasındaki hikmetler:

Birinci hikmet "ünsiyet"tir. Çünkü isim müsemmâyı çeker. İnsan sevdiğini anar, sevmediğini ise kahren anar. İsimle ünsiyet, kişiyi müsemmâ ile ünsiyete götürür. Allah'ın (c.c.) ismini zikir zamanla insanı Allah'a (c.c.) yaklaştırır. Çünkü dille zikir insanı yavaş yavaş kalple zikre alıştırır. Bu hâl, neticede insanı lâyıkına muhabbet, müstehakkına nefrete götürür.

İkincisi bu ayet, okumaya Allah (c.c.) adıyla başlamayı emir buyurmakla Kur'an-ı Kerim okumaya

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ (Bismillahirrahmanirrahim) diyerek başlamanın önemine işaret etmiş olmaktadır. Nitekim Peygamberimiz (s.a.v.), besmelenin, yapılması günah olmayan her bir işin başında okunmasının bereket getireceğini beyan etmiş ve: "Besmele ile başlanmayan her iş bereketsiz olmaya mahkumdur" buyurmuştur.

(Ali el-Mütteki, Kenzu'l-Ummâl, C. 1, s. 555, no: 2491)

Dolayısıyla ayetteki "oku" emri, sadece zahir anlamda bir okuma emri değildir. Esasen kalbin, manevî terbiye, tezkiye ve tasfiye neticesinde kitap ve hikmetin mana ve işaretlerini alıcı hâle gelmesidir. Bununla, tecellilerin yansıma mahalli olan kalple her şeyi okuyabilmek kaste-

dilmektedir. Yani kainatın bir kitap hâline gelmesi, kalbin kainat sayfalarını çevirip hikmetleri ve ilahi sırları okuyabilmesidir. Hasılı insanın kainatı, kendini, Kur'an-ı Kerim'i okuması, anlaması ve yaşamasıdır.

2. O insanı rahim duvarına tutunan aşılanmış bir hücreden yarattı.

Ayette bahsedilen *alak* kelimesi, insanın yaratılış safhalarından bir devreye işaret eder. Hac suresinin 5. ayetinde ve Mü'minûn suresinin 14. ayetinde "nutfe" safhasından sonra "alaka" safhası geldiği ifade edilmektedir. Dolayısıyla "alaka", karışık nutfe oluşumundan sonraki safhadır. Bu safha "karışık nutfe"nin yani "döllenmiş yumurta"nın rahme asılmasıyla başlar. Zaten "alaka" sözlük olarak ilişmek, yapışıp tutunmak, bağlı olmak anlamlarına gelir.[39]

Bu hususta, aynı zamanda bir tıp doktoru olan Maurice Bucaille şu açıklamayı yapar: "Yumurtanın döl yatağına yerleşmesi, onun pürtüklü özelliği sayesinde gerçekleşir. Bu pürtükler, yumurtanın gerçek uzantıları olup, toprağa yerleşen kökler gibi, yumurtanın gerekli gelişimini sağlamak amacıyla, ihtiyacı olan elemanları almak üzere organın derinliklerine doğru dalar. Bu oluşumlar, yumurtayı kelimenin tam anlamıyla döl yatağına yapıştırır. Bunların bilinmesi ise ancak çağımızda gerçekleşmiştir. Bu kelimeye "kan pıhtısı" veya "yapışıklık" anlamı vermek uygun değildir. İnsan, asla kan pıhtısı safhası geçirmemiştir. Dolayısıyla kelimenin ilk anlamı "asılıp tutunan bir şey" demek olup, bugün iyice tespit edilen gerçek duruma da tam tamına uygundur."[40]

Allah insanlara vahiy göndererek onları bilgilendirmiştir.

"Alak" ve "alâka" aynı kökten gelmektedir. Bu yüzden "alak" kelimesi insanın maddî yaratılışının başlangıcını ifade etmekle birlikte, "rûhî bir alâka" manasından hareketle yaratılışın başlangıcının maddî manevî bütün safhalarını ihtiva eder. Aynı zamanda okuyup öğrenme ve öğretmenin de ruhî bir muhabbet ve alâka ile gerçekleşeceğine işaret eder. Diğer bir mana da yaratılışın başlangıcının alâka ve muhabbet olmasıdır. Öğrenmenin de öğretmenin de muhabbete bağlı olduğu ihsas ettirilir. Allah'a (c.c.) inanmanın, O'nu tanımanın ve O'nun rızasına erişmek için çalışmanın aslı ve esası muhabbettir.[41]

3. Oku! Rabbin sonsuz lütuf ve kerem sahibidir.

4. Kalemle yazmayı öğreten O'dur.

39 bk. Elmalılı, Hak Dini, C 9, s. 324.
40 Maurice Bucaille, Kitab-ı Mukaddes, Kur'an ve Bilim, s. 300-301.
41 Çelik, Hakk'ın Daveti, C 5, s. 528.

5. İnsana bilmediği her şeyi öğreten O'dur.

İnsan dünyaya hiçbir şey bilmez hâlde gelmekte, ona her şeyi Allah Teâlâ öğretmektedir. Bu durum, insanda olmayan kuvvetleri, melekeleri, kabiliyetleri yaratmak, deliller getirmek ve ayetler indirmek suretiyle vehbî olarak gerçekleştiği gibi eğitim-öğretim, okuma ve yazma yoluyla kesbî olarak da gerçekleşmektedir. Ayet-i kerimede şöyle buyrulur:

"Allah (c.c.) sizi annelerinizin karnından hiçbir şey bilmez hâlde çıkardı; size işitme özelliği, gözler ve gönüller verdi. Umulur ki şükredersiniz."[42]

O, işitme kabiliyeti ile vahyi duyacak, vahyi işitecektir. Gözler, tefekküre yardımcı olacak, kalp kudret akışlarıyla hissiyat merkezi hâline gelecek, duyarlılık artacaktır. Gönüller de ilahi idrak, marifet ve muhabbetten nasibini alacaktır. Ancak bu öğrenmenin insanı marifetullaha ulaştırması için kalbe bağlı bir öğrenme olması gerekir. Zâten öğrenmekten de maksat Kur'an ve sünnetin zahirini halledip marifetullahta mesafe almak, derinleşmektir.

Hemen ilk ayetlerde "insana kalemle yazının ve bilginin öğretilmesi"ne temas edilmesi dikkat çekicidir. Burada kalem, yazı yoluyla kaydedilip insandan insana, nesilden nesile nakledilen bilgileri ifade etmektedir. Allah Teâlâ'nın (c.c.) her bir insana lütfettiği bilgi farklıdır. Tarih boyu Allah Teâlâ'nın (c.c.) insanlığa ikram ettiği bilgi, ilim ve irfandan, çağlar boyu herkesin istifadesi ancak yazı ve benzeri kayıt yoluyla gerçekleşebilir. Bu hikmete binâen kalemle öğretme gerçeği hususi olarak zikredilir. Bu gerçek, ilahi talimin bir kanunudur. Kalem olmasa insanların istikameti kaybolur. Zira suhuf, mukaddes kitaplar hep kalemle devam etmiş, sonraki nesillere nakledilmiştir. İslam'ın esası olan Kur'an ve sünnet de, ezber ve tatbikatla birlikte en sağlam şekilde kıyâmete kadar yazıyla korunup devam edecektir.[43]

Bu ayetlerde "Oku!" emrinin tekrar edilmesi, Kur'an okurken, ilim öğrenirken, Cenâb-ı Hakk'ı zikrederken tekrarın ehemmiyetine işaret eder. Cenâb-ı Hak "yaratma" nimetinden bahsederken "Kerim" sıfatını; "öğretme" nimetinden bahsederken ise "Ekrem (en cömert)" sıfatını zikretmiştir. Çünkü, en büyük kerem, cömertlik ve iyilik insana manevî ikramlarda bulunmaktır. Bunun da başında hakiki ilim olan İslam'ı ve marifetullâhı öğretmek ve tebliğde bulunmak gelir.

İnsan her zaman Allah'a yönelmelidir.

6. Hayır! Gerçek şu ki insan azgınlaşır;

42 Nahl suresi, 78. ayet.
43 Çelik, Hakk'ın Daveti, C 5, s. 529.

7. Rabbinden bağımsız bir şekilde kendisini kendisine yeterli görünce!

8. Oysa dönüş, yalnız Rabbinedir.

"Kellâ" kelimesi olumsuzluk edatı olup kendisinden sonra anlatılanların aslında olmaması gerektiğini ifade eder. Bu bağlamda, zenginliğine güvenerek şımaran ve kendini yeterli görerek nankörlük eden, azgınlaşıp hakka sırt çeviren insanın böyle yapmaması gerektiğini vurgular. Zira gerçekte insan zayıf ve muhtaç bir varlıktır; sağlık, huzur, sükûn ve emniyet içerisinde hayatını devam ettirebilmesi için öncelikle Allah'a (c.c.) ve kendisinin de üyesi bulunduğu toplumun diğer fertlerine ihtiyacı vardır. İnsanların ellerinde bulunan bütün imkânların gerçek sahibi ise kendileri değil, onu yaratan ve istediği anda ellerinden alma gücüne sahip olan Allah Teâlâ'dır (c.c.). Buna rağmen insanın sahip olduklarına aldanıp şımararak Allah'a (c.c.) itaatten uzaklaşması, kendini yeterli ve başkalarından üstün görmesi, kaderinin kendi elinde olduğunu iddia etmesi vb. küstahça tutumları bilgi, iman ve basiret eksikliğinden kaynaklandığı için Yüce Allah (c.c.) tarafından kınanmıştır.[44]

Cenâb-ı Hakk'ın yaratma, ilim öğretme gibi en mühim ikramlarını unutan insan Rabbini de unutur ve bütün bunları kendisinden zanneder. Kimseye muhtaç olmadığını düşünür. Hatta maddi manevî her şeyinin bütünüyle kendisine bağlı bulunduğu Rabbini de unutur. Ona da muhtaç olmadığı gafletine kapılır. Bunun en açık göstergesi, Allah'ı (c.c.) temsil eden Peygamber'i yalanlaması ve Allah'ın (c.c.) kelamı olan Kur'an'ı reddetmesidir. Böylece kibir ve gurura kapılarak azgınlık yapmaya başlar. Çıkmaz sokaklarda helak olur. Kur'an-ı Kerim; İblîs, Kârun ve Bel'âm gibi "malımı, makamımı ve ilmimi kendim çalışarak kazandım." diyen bedbahtları buna misal vermektedir.

9. Gördün mü o engellemeye kalkışan kişiyi:

10. Namaza durduğu zaman bir kulu?

11. Ey inkârcı! Ne dersin? Ya o namaz kılan kul doğru yol üzere ise?

12. Yahut günahtan sakınmaya çağırıyorsa!

13. Düşündün mü (ey resulüm), ya o adam hakkı inkâr ediyor, sırt çeviriyorsa!

14. Peki o inkârcı, Allah'ın (c.c.) her şeyi, tabii ki onun yaptıklarını da görmekte olduğunu bilmez mi?

Resulullah'a (s.a.v.) peygamberlik vazifesi verilmiş ve Rabbinin kendisine öğrettiği şekilde namaz kılmaya başlamıştı. Atalarının dininde ısrar eden küfrün elebaşları ise onun bu ibadet şeklinden rahatsız oluyordu. Ebu Cehil bir ara Kureyşlilere: "Muhammed sizin yanınızda da ellerini yere koyup secde ediyor mu?" diye sormuş, onlar da "evet" diye karşılık vermişlerdi. O lânetli kişi, küstah bir tavırla: "Lât ve Uzza'ya yemin ederim, eğer onu bu şekilde ibadet ederken görürsem ensesine ayağımı basarak yüzünü yere sürteceğim" diye kükremişti. Bir gün Allah Resulü (s.a.v.)

44 Kur'an Yolu, C 5, s. 598.

Kâbe'de Makam-ı İbrâhim'de namaz kılıyordu. Ebu Cehil, Efendimiz secdede iken ensesine basmak için ona doğru yöneldi. Fakat az sonra geri çekilmeye başladı. Orada bulunanlar geri çekilmesinin sebebini sorduklarında kendilerine şu cevabı verdi: "Benimle onun arasında ateşten bir hendek vardı. Hatta bir kısım kanatlar gördüm." Bu hadise Resulullah'a arzedilince şöyle buyurdu: "Eğer yanıma kadar gelseydi melekler onu parçalayacaktı."[45]

Ayetlerin inişi böyle özel bir sebeple olsa da manası, müminleri ibadet ve kulluktan fiilen engelleme teşebbüslerinin tümü için geçerlidir. Bu ayetler, Ebû Cehil'in şahsında, din hürriyetine karşı çıkan, Allah'ın (c.c.) kullarını O'na kulluktan vazgeçirip kula kulluğa zorlayan zorbaların, çirkin ve azgın tavırlarını çok güzel bir şekilde tasvir etmektedir. İnsanlık tarihi, Firavun ve Nemrud misali binlerce zalime şahit olmuştur. Bunların nesilleri de tükenmiş değildir. Her dönemin çağdaş Ebû Cehilleri olmuştur ve kıyâmete kadar da olmaya devam edecektir.[46] Ancak, her şeyi bilen Allah (c.c.), bunların yaptıklarını yanlarına kâr bırakmayacak, er ya da geç cezalarını verecektir:

15. Hayır, hayır! Şayet bu tutumundan vazgeçmezse, yemin olsun ki onu perçeminden yakalayacak, cehenneme sürükleyeceğiz.

16. Evet, o yalana ve günaha batmış perçeminden.

OKUYALIM - ÖĞRENELİM

Şu hadise, secdelerin kulu Allah'a (c.c.) yaklaştırmada ne kadar mühim bir vesile olduğuna dikkat çeker:

Rebîa bin Kâ'b (r.a.) şöyle anlatır:

"Resul-i Ekrem Efendimiz'in (s.a.v.) kapısında geceler, ona abdest suyunu hazırlar, ihtiyacı olan şeyleri getirirdim. Gece bir müddet, سَمِعَ اللّٰهُ لِمَنْ حَمِدَهُ (Semiallahu li-men hamideh), bir müddet de

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ(Elhamdu lillâhi Rabbi'l-âlemîn) dediğini duyardım.

Bir gün Allah Resulu (s.a.v.):

" Benden dilediğini iste!" buyurdu. Ben:

" Cennette seninle beraber olmayı isterim." dedim. Efendimiz (s.a.v.):

" Başka bir şey istesen olmaz mı?" buyurdu. Ben:

" Dileğim ancak budur!" dedim. Bunun üzerine Allah Resulu (s.a.v.):

" Öyleyse çokça secde ederek kendin için bana yardımcı ol!" buyurdu."

(Müslim, Salât 226; İbn Sa'd, et-Tabakât, C. 4, s. 313)

45 bk. Buhârî, Tefsir 96/4; Müslim, Münâfikîn 38; Ahmed b. Hanbel, Müsned, I, 368.
46 Çelik, Hakk'ın Daveti, C 5, s. 531.

17. O zaman gitsin de yardıma çağırsın taraftarlarını!

18. Biz de onu cehenneme sürmeleri için zebânileri çağıracağız.

"Perçem"den maksat, o azgın, yalancı ve inkârcı kişinin bizzat kendisidir. "Perçemden yakalama" ifadesi de "onu yakalayıp cehenneme atma, yüzünü kara çıkarma, yüzünü damgalama, alçaltma" manasında kullanılır.[47] Allah (c.c.) bu gibilerin dünyada da ahirette de cezalarını verecektir.

Rivayete göre Resulullah (s.a.v.) Mâkâm-ı İbrâhim'de namaz kılmakta idi. Ebu Cehil yanına gelip: **"Ey Muhammed ben seni bundan menetmedim mi? diyerek Efendimiz'i (s.a.v.) tehdit etmeye başladı. Resulullah da ona sert bir şekilde karşılık vererek "Sen kim oluyorsun." anlamında sözler söyledi. Bunun üzerine Ebû Cehil: "Sen de biliyorsun ki bu Mekke vadisinde taraftarı, yandaşları benden daha fazla olan kimse yoktur" tehdidini savurdu. Bunun üzerine "O zaman gitsin de yardıma çağırsın taraftarlarını! Biz de onu cehenneme sürmeleri için zebânileri çağıracağız"**[48] ayetleri nâzil oldu.[49]

Böylece Allah Teâlâ (c.c.), Resulü'ne (s.a.v.) karşı meydan okuyan o azgının haddini bildirmiş, aczini ortaya çıkarmıştır.

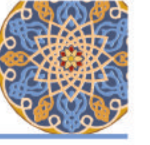
19. Hayır! Sen sakın ona boyun eğme! Rabbine secde et ve O'na yaklaş!

Her türlü ibadet kulu Allah'a (c.c.) yaklaştırmakla beraber, burada en mühim yakınlaşma vesilesi olarak "secde" gösterilir. Secdeden maksat namazdır. Namaz da ibadetlerin en mühimidir. Namaz içinde kulun Rabbine en yakın olduğu rükün ise secdedir. Nitekim Resulullah (s.a.v.) şöyle buyurur: "Kulun Rabbine en yakın olduğu an, secdede bulunduğu andır."[50]

SORALIM-CEVAPLAYALIM

1. İlk vahyin "Oku!" emriyle başlamasının hikmeti nedir?
2. İnsanın yaratıldığı alak kelimesi ne manaya gelir?
3. "Kalemle öğretmek" ifadesi ne anlama gelir?
4. İnsanın azmasının sebebi nedir?
5. Namazı kılanı alıkoyan karakter nasıl bir karakterdir?
6. İlk ayetlerde müşriklere böylece açıktan meydan okunmasını İslami mücadele açısından nasıl değerlendirmek gerekir?

47 İbn Cüzeyy, et-Teshîl, C 4, s. 209; Sabuni, Safvetü't-Tefâsîr, C 7, s. 368.
48 Alak suresi, 17-18. ayetler
49 Tirmizî, Tefsir 96/2.
50 Müslim, Salât 215.

İLKELER ÇIKARALIM

Alak suresiyle ilgili ilkeler çıkaralım:

- İslam, okumaya ve yazmaya her şeyden daha büyük bir değer vermektedir.
- Allah Teâlâ (c.c.) kendisini, yarattığı mahluklarla özellikle insanın yaratılışı ile tanıtmaktadır.
- Mal zenginliği, insanın azmasına sebep olur.
- Dindarlara saldıranlar ve hakaret edenler Allah'ın gazabına ve azabına uğrayacaklardır.
- Secde, Allah'a (c.c.) yakınlaşmanın en önemli vesilesidir.
- ....
- ....
- ....